

Protokoll 5/2020

fört vid Skönhetsrådets delegerade i plan- och bygglovsärenden, naturvårdsärenden samt kulturvårdsärendens sammanträde måndagen den 17 augusti 2020 kl. 13:30-16:30, sammanträde via Skype

Övriga närvarande

Inga Varg Ordförande
Katarina Borg
Birgitta Bremer
Elisabet Jermsten
Anders Johnson
Helena Nilsson Lannegren
Måns Lönnroth
Margareta Olofsson
Laila Reppen
Henrik Nerlund Sekreterare
Monica Hector Protokollförare
Susanne Höglin Handläggare
Maria Borup Föredragande §2
Alexander Hansson-Göl Föredragande §3
Ays Alayat Föredragande §4
Calle Öhlin Föredragande §§5-6

Justerare

Datum för justering

Paragraf §§1-6

Sekreterare Monica Hector

§ 1

Dagordning

Belöts uppta ärenden i ordningen 2, 3, 1, 4-5.

§ 2**Risselö 2, förslag till detaljplan, 2019-00727**

Genom remiss hade stadsbyggnadskontoret begärt Skönhetsrådets yttrande över Risselö 2, förslag till detaljplan, 2019-00727. Maria Borup, plankonsult, föredrog ärendet.
SR 2020/175

Beslut

Beslöt delegerade tillstyrka förslag till detaljplan.

Uppdrogs åt kansliet att besvara ärendet.

Hänköts ärendet för formellt beslut vid nästkommande ordinarie sammanträde.

Sammanfattning av ärendet

Planförslaget syftar till uppförande av en ny förskola i Farsta strand. Förskolan föreslås i två våningar av typen "Framtidens förskola" - en typförskola framtagen av SISAB. Framtidens förskolor har alla liknande volym och planlösning medan byggnadens fasad anpassas efter områdets karaktär. På platsen ligger idag en av Stadsmuseet grönklassad förskola uppförd 1970-73 efter ritningar av arkitekterna Kjell och Brita Abramson. Kjell Abramson anlätades flitigt av Stockholms stad under 1960- och 70- talen för att rita typdaghem. Risselö 2 är bebyggd med en typisk modell från 1970-talets första hälft. Typen representerar flera av de mest karakteristiska kännetecknen: en låg, marknära byggnad med stora fönsterpartier för maximalt ljusinsläpp och en veranda skyddad mot solljus. Att fastigheten är grönklassad betyder att den är särskilt värdefull från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt. Men eftersom stadsdelen måste få fram fler förskoleplatser föreslår staden att förskolan rivs och ersätts med en större och mer ändamålsenlig förskola anpassad till dagens förskoleverksamhet.

Delegerade konstaterade att detta är en plats där konceptförskolan "framtidens förskola" passar ovanligt bra in. Delegerade uppskattade den fina gårdsplaneringen med sin indelning i olika zoner samt inlevelsen i barnens lek. Stor hänsyn har tagits till befintliga naturvärden och trots att några värdefulla träd måste stryka på foten ansåg delegerade att man här gjort det bästa möjliga utifrån förutsättningarna. Att det dessutom blir en friyta om 32 kvm/barn är mycket positivt. Tillgången till tillräckliga friytor som möjliggör barns behov av rörelse är något som Skönhetsrådet bevakat i såväl yttranden som i rådets seminarium 2018. På minussidan hamnar förlusten av de kulturvärden som försvinner om den befintliga förskolan rivs. Under sammanträdet ställdes frågan om den befintliga förskolan skulle kunna fungera om antalet barn

förblev detsamma. Med anledning av det stora behovet av förskoleplatser i stadsdelen och att befintlig byggnad enligt SISAB inte är ändamålsenlig blev svaret nekande. Därför påtalade delegerade att den pågående utredningen av kulturhistoriskt värdefulla förskolor från 1960- och 70-talet måste bli klar så snart som möjligt så att staden kan ta ställning till vilka av dessa som ska bevaras och vilka som kan ersättas i den fortsatta planeringen.

Handlingar i ärendet

- SR 2020/175-5 Samrådsbrev
- SR 2020/175-6 Plankarta
- SR 2020/175-2 Naturvärdesinventering
- SR 2020/175-3 Dagvattenutredning
- SR 2020/175-4 Trädinventering
- SR 2020/175-7 Planbeskrivning

§ 3**Vitsenapen 1 m.fl., förslag till detaljplan, 2016-15666**

Genom remiss hade stadsbyggnadskontoret begärt Skönhetsrådet yttrande över Vitsenapen 1 m.fl., förslag till detaljplan, 2016-15666. Alexander Hansson-Göl, stadsbyggnadskontoret, redogjorde för ärendet.
SR 2020/174

Beslut

Beslöt delegerade tillstyrka bebyggelse på parkeringsytor längs Växthusvägen och Mäster Karls väg förutsatt att den sänks till maximalt fyra våningar och att parkeringsfrågan ses över. Delegerade avstyrkte punkthuset på den gamla värmecentralen samt de två lamellhusen i Tallparken. Punkthusen i kvarteret Åkersyran bör ersättas av radhus eller annan lägre bebyggelse.

Uppdrogs åt kansliet att besvara ärendet.

Hänsköts ärendet för formellt beslut vid nästkommande ordinarie sammanträde.

Sammanfattning av ärendet

Stadsbyggnadskontoret har upprättat ett planförslag för 600 lägenheter och radhus som ska komplettera befintlig bebyggelse i området Smedshagen i Hässelby Villastad. Mark som idag används som bostadsgårdar, park och kvartersodling kommer delvis att bebyggas. Smedshagen stod klart 1987, ansvarig arkitekt var Johan Nyrén på Nyréns Arkitektkontor. Området är grönklassat av Stadsmuseet och karaktäristiska drag för husen är de nedåtvinklade taken i kvarterens hörn, spritputsade fasade i milda pastellfärger och breda släta fönsteromfattningar. För markplaneringen ansvarade landskapsarkitekten Jan Särg Mark & Landskapsarkitektbyrå. Det gröna var en central del i planläggningen för att anknyta till områdets historia med odling och handelsträdgårdar.

Den nya bebyggelsen består av följande delområden:

Växthusvägen (fyra nya lameller i sex våningar med upphöjd bostadsgård), Kvarteret Åkervickern vid Tallparken (två nya lameller i fyra våningar ersätter ett befintligt tvåvåningshus), Kvarteret Åkersyran och Vitsenapen vid Pärösparken (17 radhus i 2-3 våningar), Kvarteret Åkersyran (fyra punkthus i sju våningar på tidigare markparkering med parkeringsgarage under en upphöjd bostadsgård), Värmecentralen (ett punkthus i åtta våningar på en

tidigare panncentral), Mäster Karls väg (sex punkthus om fyra till fem våningar). I förslaget ingår även en ny förskola om sex till åtta avdelningar längs Smedshagsvägen. Det framgår inte av förslaget hur stor friyta per barn som föreslås.

Delegerade såg positivt på att staden tagit ett helhetsgrepp om området, det gör det lättare att utreda vad som är möjligt att bygga och vad som bör utgå. I det vidare arbetet med Smedshagen ansåg delegerade att det är viktigt att dra lärdomar av redan genomförda projekt där liknande kompletteringsbebyggelse uppförts. Vid exempelvis Sofielundsvägen i Blåsut och kvarteret Fikonet på Södermalm finns stora likheter med föreliggande projekt vad gäller problematisk skala och parkeringshantering.

Generellt fann delegerade att det går att bygga på platsen och att grundidén att stärka kopplingen mellan Smedshagen och Hässelby Villastad genom att bygga på parkeringsytor är rätt. Men snarare än att höja bebyggelsen mot ytterkanterna borde den trappas ned. Den omgivande bebyggelsen i Hässelby Villastad är i huvudsak 1-2 våningar och Smedshagen har generellt 4 våningar; en skala som bör hållas för att undvika höga murar mot Växthusvägen och Mäster Karls väg. Delegerade ansåg vidare att de kopplade punkthusen i kvarteret Åkesyrån inte skapar den genomsiktighet mot naturmarken som är eftersträvt. Ett alternativ kan vara att pröva radhus i detta läge liksom vid den så kallade Päröparken eller eventuellt lägre punkthus som inte är sammankopplade. Delegerade fann dessa radhus intressanta och välgörande för att blanda typologier i ett område annars präglat av flerfamiljshus. Punkthuset ovanpå den gamla värmecentralen bör utgå. Huset hade varit begripligt om det hade markerat ett stadsdelscentrum men om dess enda existensberättigande är att det markerar områdets geografiska mittpunkt ansåg delegerade att det är bättre att avstå. Samma sak gäller de två lamellhusen i Tallparken, en plats som medvetet lämnats obebyggd och som är en viktig del av grundkompositionen.

Parkeringslösningarna i förslaget är en viktig och principiell fråga. Här hade delegerade gärna sett ett mobilitetshus men förstår samtidigt att den stora volym som skulle behövas inte är så lätt att hantera. Delegerade noterade med viss förvåning att garagen placeras i bottenvåningarna och att bostadsgårdarna därmed förläggs i ett upphöjt läge ovanpå garagen. Delegerade ansåg att de slutna och otrygga bottenvåningar som detta innebär inte kan accepteras. Förslaget måste bearbetas i denna del, antingen genom att pröva nedgrävd parkering eller minskad exploatering. Om parkering måste läggas i bottenvåning i någon del av projektet ska den utföras så att utrymmet ska kunna skifta innehåll till t.ex. bostäder eller publika lokaler. För detta krävs bl.a. flexibla planbestämmelser och tillräckliga bjälklagshöjder. Av den

medborgardialog som hölls efter start-PM framkom från de boende bland annat önskemål om ökad trygghet och fler platser för unga att vara på. Den gamla panncentralen borde vara idealisk för detta ändamål. Den skulle kunna bli en resurs för området istället för ett punkthus som spräcker skalan.

Handlingar i ärendet

- SR 2020/174-2 Samrådsbrev
- SR 2020/174-9 Plankarta
- SR 2020/174-3 Dagvattenutredning
- SR 2020/174-4 Konsekvensbeskrivning kulturmiljö
- SR 2020/174-5 Gestaltningsdokument
- SR 2020/174-8 Planbeskrivning
- SR 2020/174-6 Trafikbullerutredning
- SR 2020/174-7 Riskbedömning
- SR 2020/174-10 Kulturmiljöutredning

§ 4**Jordbruksministern 3, förslag till detaljplan, 2017-19979**

Genom remiss hade stadsbyggnadskontoret begärt Skönhetsrådet yttrande över Jordbruksministern 3, förslag till detaljplan, 2017-19979. Ays Alayat, stadsbyggnadskontoret, redogjorde för ärendet.

SR 2020/164

Beslut

Beslöt delegerade avstyrka förslag till detaljplan i föreliggande form och anser att förslaget bör omarbetas mot öppnare och lägre bebyggelse.

Uppdrogs åt kansliet att besvara ärendet.

Hänsköts ärendet för formellt beslut vid nästkommande ordinarie sammanträde.

Sammanfattning av ärendet

Detaljplaneförslaget innebär att en envånings verksamhetsbyggnad rivs och ger plats för ett halvslutet bostadskvarter i upp till sju våningar. Platsen för förslaget ligger i Bagarmossens ytterkant och gränsar direkt till Nackareservatet mot norr. I sydöst ligger det under 1970-talet uppförda bostadsområdet runt Byälvsvägen med genomgående tre våningar.

Delegerade ansåg att den befintliga byggnaden kan ersättas av nya bostäder men är inte övertygat om att den föreslagna skalan är den rätta. Bagarmossen byggdes ut under 1950-talet som en grannskapsförort utifrån tydliga ideal, inte minst gällande volymernas komposition. Högre byggnader lades i centrum och skalan läts falla mot stadsdelens periferi. Längst bort från centrum lades radhus. Efter att Stockholms stad och Nacka kommun 1959 kommit överens om en kommungränsjustering kunde området runt Byälvsvägen läggas till som en komplettering ett decennium senare. Trots att stadsplanering och arkitektur skiljer sig från den äldre delen av stadsdelen har den fallande skalan respekterats. Delegerade fann att detta är ett viktigt karaktärsdrag och ansåg att det planerade tillskottet måste förhålla sig till detta.

Delegerade fann vidare att kvartersformen inte kommer till sin rätt när den planeras som en solitär gränsande mot naturmark. Platsen bör istället nyttjas för öppnare bebyggelse där antingen flerbostadshus i liknande höjd som längs Byälvsvägen eller en grupp radhus prövas. I en kommande bearbetning ser delegerade gärna att de föreslagna materialen tegel och trä fortsatt ligger till grund för fasadgestaltningen.

Handlingar i ärendet

- SR 2020/164-7 Samrådsbrev
- SR 2020/164-8 Plankarta
- SR 2020/164-3 Planbeskrivning
- SR 2020/164-4 Översiktlig miljöteknisk markundersökning
- SR 2020/164-5 Översiktlig miljöteknisk markundersökning, Bilaga 2
- SR 2020/164-9 Översiktlig miljöteknisk markundersökning, Bilaga 1
- SR 2020/164-2 Översiktlig miljöteknisk markundersökning, Bilaga 3
- SR 2020/164-6 Översiktlig miljöteknisk markundersökning, Bilaga 4
- SR 2020/164-10 Dagvattenutredning
- SR 2020/164-11 Trädinventering
- SR 2020/164-12 Tredimensionell modell över projektet

§ 5**Tranbodarne 11, Södermalm, rivning och tillbyggnad på
tak, 2020-06407-575**

Genom remiss hade stadsbyggnadskontoret begärt Skönhetsrådets yttrande över Tranbodarne 11, Södermalm, rivning och tillbyggnad på tak, 2020-06407-575. Calle Öhlin, stadsbyggnadskontoret, redogjorde för ärendet.

SR 2020/173

Beslut

Beslöt delegerade avstyrka bifall till ansökan om bygglov.

Uppdrogs åt kansliet att besvara ärendet.

Hänsköts ärendet för formellt beslut vid nästkommande ordinarie sammanträde.

Sammanfattning av ärendet

Bygglovsansökan avser rivning av befintliga takpåbyggnader och uppförande av nya i en- till två våningar på Tranbodarne 11.

Byggnadskomplexet uppfördes ursprungligen för Kooperativa förbundet, KF:s, räkning efter ritningar av arkitekt Gustav Wickman. Redan på 1930-talet genomgick byggnaden en om- och tillbyggnad då huset fick sin svängda form mot Katarinavägen/Ryssgården, den nya Katarinahissen med restaurang Gondolen samt den karaktäristiska marmorfasaden. Denna gång var arkitekterna Olof Thunström och Eskil Sundahl på Kooperationens eget arkitektkontor KFAI ansvarig för byggnadens gestaltning. Fastigheten Tranbodarne 11 har av stadsmuseet grönklassats eftersom bebyggelsen bedömts vara särskilt värdefull från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt.

Sökande har inkommit med en bygglovsansökan som avser mycket stora förändringar av byggnadens taklandskap då gestaltungsgreppet byts från att taktillbyggnaderna hittills haft en utformning som mer underordnat sig KF-byggnadens arkitektoniska gestaltning och uttryck till ett mer expressiv sådan. Förslaget skulle, om det genomfördes, således få en mycket stor inverkan på upplevelsen av KF-huset. I synnerhet skulle det nya taklandskapet med sina stora kubiska tillägg med stora fönster göra att tillbyggnaderna nattetid kommer att uppfattas som stora lysande lanternor och därmed upplevelsemässigt konkurrera ut huvudbyggnaden med sina fem vertikala huskroppar.

Delegerade ansåg att den föreslagna förändringen både är för kraftfull och framträdande på bekostnad av KF-huset, vilket kommer att bli synnerligen påtagligt nattetid. Enligt delegerades uppfattning måste en eventuell förändring av taklandskapet utgå ifrån huvudbyggnaden och de stora kulturhistoriska, arkitektoniska och stadsbildsmässiga värden denna besitter. D.v.s. en utformning som är mer lågmäld och vördnadsfull i sin karaktär och som inordnar sig i strukturen.

Handlingar i ärendet

- SR 2020/173-7 Tranbodarne 11_A-Illustrationsbilaga
- SR 2020/173-2 Tranbodarne 11_A-Illustrationsbilaga
- SR 2020/173-4 A-40-3-002
- SR 2020/173-5 A-40-3R-001
- SR 2020/173-6 A-40-3-003
- SR 2020/173-10 Bilaga_1_200608 Bygglov
Katarinahuset_verksamhetsbeskrivning
- SR 2020/173-11 A-Utv material- och kulörbeskrivning
- SR 2020/173-12 A-42-2-030
- SR 2020/173-13 A-42-2-020
- SR 2020/173-14 A-42-2-010

§ 6**Överkikaren 30, tillbyggnad på tak, ny lanternin samt
terrass, 2020-08135-575**

Genom remiss hade stadsbyggnadskontoret begärt Skönhetsrådets yttrande över Överkikaren 30, tillbyggnad på tak, ny lanternin samt terrass, 2020-08135-575. Calle Öhlin, stadsbyggnadskontoret, redogjorde för ärendet.

SR 2020/188

Beslut

Beslöt delegerade tillstyrka bifall till ansökan om bygglov med erinran om att påbyggnadens östra fasad måste bearbetas så att den faller väl in i Mariabergets silhuett samt att sökande redovisar att den föreslagna lanterninen inte innebär ett för byggnadens inre rum försämrat ljusinsläpp.

Uppdrogs åt kansliet att besvara ärendet.

Hänsköts ärendet för formellt beslut vid nästkommande ordinarie sammanträde.

Sammanfattning av ärendet

Den aktuella byggnaden uppfördes för Sveriges kommuner och landsting, SKL, nu SKR, efter ritningar av arkitekt Mats Edbom 1989. Bygglövsansökan avser tillbyggnad på tak samt ny lanternin och terrass.

Delegerade ansåg att det finns delar av de föreslagna påbyggnaderna som är problematiska och som inte fått en för stadsbilden godtagbar lösning, alternativt att underlaget inte redovisar konsekvenserna av den föreslagna förändringen. I det stora hela ansåg delegerade att påbyggnaden såväl mot Hornsgatan som mot Riddarfjärden kan accepteras. Däremot ansåg delegerade att den östra fasaden mot Saltsjön i sin föreslagna utformning kommer bli ett stort och alltför "lådliknande" tillägg i ett i annars varierat och ur stadsbildssynpunkt intressant och värdefullt stadsparti. Delegerade önskade således en omarbetning som ska syfta till att påbyggnadens östra del faller bättre in i stadssiluetten sedd från öster. Delegerade förstod att den befintliga lanterninen behöver bytas ut då den tekniskt sett tjänat ut. I underlaget saknades dock redovisning av vilken påverkan en ny lanternin med delvis annan utformning får på ljusinsläppet och upplevelsen av arkitekturen i byggnadens inre rum. Enligt delegerades uppfattning en viktig del av byggnadens kvaliteter och kännetecken varför en ny lanternin inte får innebära ett försämrat ljusinsläpp.

Handlingar i ärendet

- SR 2020/188-8 Vyer
- SR 2020/188-7 Antikvarisk konsekvensanalys
- SR 2020/188-1.2 Remissbrev
- SR 2020/188-2 Planritningar 5 st
- SR 2020/188-3 Projektbeskrivning
- SR 2020/188-6 Fasadritningar 4 st
- SR 2020/188-4 Detaljritningar, 2 st
- SR 2020/188-5 Sektionsritningar 2 st

Digitala signaturer

Detta dokument har signerats digitalt av följande personer

Namn	Datum
Magnus Henrik Erkki,Nerlund	2020-08-20
MONICA,HECTOR	2020-08-20
Inga Margareta,Varg	2020-08-20